

Gewillig en met vreugde

vonden van een artikel van wijlen ds J. S. Post van Axel, dat nooit geplaatst is, hoewel het was ingezonden aan ons blad. De oorzaak der niet-plaatsing is duidelijk: de enveloppe draagt het atempel 21-VIII-40, en het begeleidend briefje is van 20 Aug. 1940. Ik was toen — wat ds Post blijkbaar nog niet wist — in Duitsche handen en ons blad was verboden. Vandaar dat het nooit opgenomen is.

Maar nu ik het terugvond, neem ik het meteen alsnog op. Niet alleen om den man te eeren, die in de vrijmaking zich zoo prachtig gedragen heeft — hij, vriend van dr H. H. Kuyper gedurende vele jaren, maar meer nog vriend der waarheid en strijder voor het recht der kerken; maar ook omdat het artikel de kwesties raakt, die ook ds J. Bosch te berde bracht. Het liep over het „getuigenis des H. Geestes“, de opvatting van Kuyper-Hepp was bestreden door Grojdanus-Schilder, en ds Post laat zien, hoe hij erover denkt, dat een synode in dit punt de „gangbare meening“ (wetenschappelijke meening dus) zou gaan beschermen (hetgeen iets anders is dan de confessie handhaven: had men dat maar gedaan!).

Ds Post dan schreef (onder verwijzing naar een vorig artikel van zijn hand):

De leer van het Testimonium Spiritus Sancti generale (het „algemeen getuigenis van den H. Geest“, K. S.) is dus niet op de Schrift gegrond. Zij is product van redeneering zonder goede onderscheiding, en berust op een dubbele denkfout: het tweemaal maken van een metathesis als allo genos (‘t overspringen op een andersoortig iets, K. S.), zooals het voersgaande betoog uitwijst.

Daarbij heeft men, zonder den grondslag, die door anderen gelegd was, door te denken, getracht daarop verder te bouwen. Dit herinnert aan oorspronkelijkheidsziekte, of aan epigonisme, dat origineel poogt te zijn.

Ook is het een zeer duidelijk voorbeeld van biblicisme. Althans volgens de omschrijving van Dr B. J. de Klerk, die zegt: Biblicisme is vir ons die rigting wat in die wetenskap tot utting kom en wat met 'n eie insig na die Skrif gaan, dit uit die Skrif wil bewijs, enz.¹⁾

Geleerdheid zonder behoorlijke onderscheiding levert een groot gevaar voor de wetenschap op. Vooral dit punt, omdat het een subjectieve grond voor ons weten poogt te geven, die, misluchen uit eerbied voor de theologie, bij den jongen lector aan de Vrije Universiteit zoo goed te verklaren, in de andere faculteiten als basis zou kunnen aangenomen worden, in de meening Schriftuurlijken grond onder den voet te hebben.

Ten slotte, deze beschouwing zou onvolledig zijn, wanneer niet nog één punt onder de aandacht werd gevat.

De leer van het Test. Spir. Sancti toch stond vóór de Synode van Amsterdam op de lijst van de „leergeschillen“, die zooveel „onrust“ in de kerken teweegbrachten.

Het onderhavige punt nu zou men inderdaad een leergeschied kunnen noemen, inzoverre het een duidelijk omschreven geschiedpunt is, waarbij de leer in 't geding is, en de één radicaal loochent, wat de ander als leer der H. Schrift verkondigt. Dit alles toch is eisch voor een door de Kerk ernstig te nemen leergeschied.

Waar dit evenwel geen punt is, dat de belijdenis raakt, zou de Synode haar taak en bevoegdheid te buiten gaan, wanneer ze als richteres in zulk een zaak ging optreden. Daarom is het zeer goed geweest, dat dit leergeschied van de lijst is afgevoerd.

Of dit nu om die reden gebeurd is, is mij niet bekend, maar wel is het dan zeer te verwonderen, dat dit afvoeren niet geschied is met de andere punten en dat de lijst is blijven bestaan.

Immers, kan bij het punt, dat wij behandelen, nog van leergeschied gesproken worden, dit is met de andere kwesties niet het geval.

Om dit aan te toonen neem ik als voorbeeld het punt van „het Verbond“.

Dit is geen leergeschied. Zelfs nog geen meeningsverschil.

Ook in het noemen van de dingen hebben wij heldere onderscheiding van de zijde onzer woordvoerders broodnoodig. Men behoort zijn woorden te wegen. De verwarring is toch al groot genoeg.

Ter zake. Over het genadeverbond is men het allen eens.

Het verschil ontstaat hierdoor, dat de één het verbond meent te moeten zien als van de zijde Gods, en de ander het beschouwt vanaf den kant der geloovigen als behoorende tot de geopenbaarde dingen.

Doet men het eerste, zoo komen verbond en uitverkiezing samen te vallen. Deze beide worden dan verward en men heeft geen vat aan het verbond.

Doet men, in overeenstemming met het doopsformulier, het tweede, dan gaat men uit van den doop en van de belijdenis der geloovigen, houdt men aan hun geloften en God aan Zijn Woord en Sacrament.

Het is duidelijk, dat dit een kwestie is van uitgangspunt en van accent. Het is geen geschied, zoodat de één loochent wat de ander belijdt. In het wezen der zaak is men het volkomen eens.

Zelfs zóó, dat men toestemt: de van eeuwigheid uitverkorenen komen hier uit als de geloovigen, en omgekeerd: de geloovigen zijn de uitverkorenen. Er is dus geen zwoem van remonstrantisme. Omtrent het verbond zelf is zelfs geen meeningsverschil.²⁾

Alleen gaat hij, die zich houdt aan de Gereformeerde doopsleer, uit van de geloovigen, die hij alleen kan onderkennen, niet aan iets dat verborgen is, maar aan iets dat openbaar is, n.l. hun doop.

Men moet elkaar trachten te begrijpen.

Heel het verschil berust op misverstand.

Daarom doet men ook beter te spreken van „misver-

¹⁾ B. J. de Klerk, Vorme en karakter van die Biblicisme, pag. 248.

²⁾ Ik spreek van meeningsverschil en niet van geschied, omdat verschil de dingen neutraal laat en meeningsverschil onder ons niet bestaanbaar behoort te zijn.

Officieel heette hij Philippus, Philippus van Dam. Zoo was hij ingeschreven bij den burgerlijken stand. Maar dat wist eigenlijk niemand. Al kon ieder dat wel vermoeden. Want in de wandeling werd hij Philippie genoemd. Omdat hij zoo klein van postuur was. Zoo vaak we als jongens over Zacheüs hoorden, dachten we aan de maat van Philippie, die ook zoo ondermaatsch was. En Philippie stelde die vergelijking op prijs. Hij vond er iets eervols in. Tot dien Zacheüs had de Heere Jezus toch maar gezegd: „Ik moet heden in uw huis zijn.“ Een grootere onderscheiding kan Philippie-Zacheüs zich niet denken.

In het kerkelijk leven telde hij ternauwernood mee. Hij wérd wel meegeteld, wanneer baas Jansen de som der avondmaalgafers opmaakte. Philippie behoorde altoos tot de getrouwe zes en zestig procent. Als vanuit de vier en dertig resterende procenten aan Philip de vraag gesteld werd, waar hij toch wel de vrijmoedigheid vandaan haalde om aan te gaan, gaf hij kort maar krachtig ten antwoord: „da's een bevel en een mensch moet die vrijmoedigheid niet wegwerpen“. En Philippie werd ook meegeteld als de scriba eenmaal in het jaar de gegevens voor het Jaarboekje moest opzenden naar Goes. Maar overigens telde hij zoo goed als niet mee. En daar had hij zoo heelemaal geen last van. Hoe begeerenswaardig hij het ouderlingschap ook vond, nooit was het in hem opgekomen, dat men hem tot dat treffelijk werk zou kunnen roepen. Hij zou er niet aan hebben durven denken. Vaak moest hij denken aan die woorden uit den brief aan de Hebreërs: „En niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt gelijkewijs Aäron“. En die eer dorst hij zich zelfs in gedachten nog niet aannemen. Ook voor diaken — hij wist het — miste hij de gaven. De broeders in den kerkeraad wisten het ook. Of beter gezegd: die waren aan de vraag óf hij die gaven had zelfs nooit toegekomen. Ook in dat opzicht was Philippie volkomen ondermaatsch.

Intusschen verdroot het Philippie zéér, dat hij op die manier niets voor de gemeente kon doen. Want wat hij ook miste, hij bezat een brandend hart. Het welk van vele broeders met „gaven“, tegen wie Philip hoog opzag, nu niet altijd kon worden gezegd. In stilte was Philip een beetje jaloersch op een broer van hem. Die was dorpelwachter, een soortement van hulpkoster, in de Groote Kerk. Een benaming, die Philippie overigens zelf nooit gebruikte. „De groote kerk“, placht hij te zeggen, „daar hoor ik zélf bij. Bij de Kerk van Zondag 21“. En die kerk was volgens hem destijds in doleantie gegaan. Maar het speet hem wel, dat men in de gereformeerde kerk dat hulpkosterchap niet kende. Dat zou licht iets geweest zijn voor hem.

Totdat zijn groote dag kwam. Er werd door de gemeente een pijporgel gekocht. En mitsdien kwam er behoefte aan een orgeltrapper. Toen Philippie er van hoorde greep hij zijn kans. Hij ging eens praten met den dominee. En deze sprak er over met den kerkeraad. Die tegelijk met een gediplomeerden organist, broeder Ph. van Dam, tot (ongediplomeerden) orgel-

trapper benoemde. Die benoeming is het feest van Philippie's leven geworden. Een dubbel feest. Want het ambt leverde per jaar ook nog het kapitale bedrag van vijftig gulden op. Plus een vrije zitplaats op de galerij. Die zitplaats hield Philippie voor zichzelf. De vijftig gulden kwamen als vrijwillige bijdrage terug in de kerkkas.

De organist, die een spotvogel was, heeft in die dagen eens tot Philippie gezegd, dat psalm 84 bij een nieuwe berijming zou worden veranderd. In de toekomst zou men niet meer zingen: „K Waar liever in mijns Bondsgods woning een dorpelwachter“, maar: „een orgeltrapper, dan gewend aan d' ijd'le vreugd in 's boozen tent“. Philippie vond het verschrikkelijk van den organist, maar er zat in diens spot toch een muziek, die hem streefde. En hij moest er, zoo dikwijls dat vers gezongen werd, maar dan in volen ernst, aan denken. En toen dominee eens preekte over de gemeenschap der heiligen en dat zoo mooi bijbracht uit 1 Corinthen 12, dat de hand en de voet elkander van noode hadden en tegen elkander niet zeggen moesten: „ik heb u niet van noode“, heeft Philippie dat zoo met toepassing op zichzelf mogen aanhooren. Hij dacht zoo: ik ben per saldo voor den goeden gang van den dienst op mijn plaats net zoo onmisbaar als de organist achter het klavier en de dominee op stoel. Had hij ditsch gekend, dan zou hij met een variant op het bekende:

Wo du nicht bist,
Herr Organist,
da schweigen alle Flöten,

gezegd hebben:

Als ik niet kom
is 't orgel stom.

Die preek van dominee is hem zijn leven lang bijgebleven. En gewillig en met vreugde heeft hij zijn gaven — onopgemerkt door de meeste kerkgangers, maar gezien van de engelen — ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten aangewend.

Totdat na jaren het orgel gerestaureerd werd. En tegelijk daarmee een elektrische windmotor werd aangeschaft. En de orgeltrapper werd afgeschaft.

Erg heeft Philippie er niet onder geleden. Het wilde den laatsten tijd niet meer zoo. De adem ging hem wat begeven soms.

Kort na de ingebruikneming van het gerestaureerde orgel is hij ziek geworden. En toen op een morgen de wijkzuster kwam om hem te helpen, zei hij: „Laat maar, zuster, straks ben ik thuis. Ze zijn al onderweg“. De zuster, die ook een zuster was, begreep. Ze zei: „Van de engelen gedragen in Abraham's schoot.... Zijn ze niet allen gediensstige geesten, uitgezonden tot dienst dergenen, die beërven zullen de zaligheid?“

Philippie knikte.

En ging heen.

Met véél vrijmoedigheid.

Die vrijmoedigheid had hij niet weggeworpen en vergooid. D. E. C.

standen" dan van „leer"- of „meeningsgeschillen“.

Immers hetzelfde kan aangetoond worden van de kwestie over de „gemeene gratie“.

Niemand onder ons toch zal ontkennen, dat het licht der algemeene genade door Christus in de zondige wereld valt en dat zij door de bijzondere genade in stand gehouden wordt. Maar dit heeft van den anderen kant niet tengevolge, dat de schoone conceptie en het magistrale werk van Dr A. Kuyper te dezzer zake aan waarde inboet.

Ook de leer van de z.g. pluriformiteit der Kerk is zulk een duidelijk geval van misverstand.

Degenen, die deze leer tegenspreken, doen dat, omdat ze maar één vorm van Kerkopenbaring erkennen, die overeenkomstig de Schrift is. Alles wat met deze door God bepaalde formatie der Kerk in strijd is, is deformatie der Kerk.

Maar daarmee wordt nog niet uitgesproken, dat er buiten de gereformeerde kerk geen kerk meer is.

In wezen is over deze dingen geen verschil, al mogen ook sommigen eens doordrijven.

Dit te mogen constateeren is, bij al het betreuenswaardige, zelfs bemoedigend, gezien ook het feit, dat zulke vraagstukken nog in het centrum der belangstelling staan.

Over de aantijgingen tegen den heer Janse en tegen prof. Vollenhoven behoeft nu wel niet meer gesproken te worden. De gedachtenwisseling heeft wel duidelijk gemaakt, hoeveel misverstand hierbij in het spel was.

Wij mogen dan ook wel uiterst dankbaar zijn voor polemiek, die het om de waarheid te doen is.

Ze kan lastig zijn, maar ze werkt toch heilzaam voor ons kerkelijk leven.

Waar wij terecht zouden komen zonder de vrije uiting over vastgezette niet op Gods Woord gegronde meningen, wordt waarschuwend bewezen door de leer van het T.S.S. generale.

Axel.

POST.

Tot zoover ds Post.

De lezers, die mijn standpunt kennen, zullen bemerkt hebben, dat ik niet in alles met het bovenstaande het eens kan zijn.

Maar dat hindert niet.

Dit stuk kan al vast dienen als inleiding op hetgeen ik in antwoord op ds J. Bosch nog hoop op te merken in een volgend artikel. K. S.

CORRIGENDUM.

Lees in ons vorig nummer, bl. 203, kolom 1, regel 5/6 als volgt: (ziet haar als een booze) macht, die moeder ziek g e m a a k t heeft, ziek h o u d t, een feeks, een heks..... enz.

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (XII)

ZALIG IS DE SCHOOT, DIE U GEDRAGEN HEEFT.

Toen de Engel Gabriël aan Maria de geboorte van den Heiland heeft aangekondigd, heeft hij haar genoemd: de begenadigde (Luc. 1:28). De woorden: gij zijt gezegend onder de vrouwen, die in onze St. Vert. bij dit vers voorkomen, vinden we niet in den grondtekst. Enkele handschriften slechts hebben deze woorden, die wel uit vs 42 zullen zijn ingevoegd.

Wanneer Maria bij Elisabeth komt, wordt deze met den Heiligen Geest vervuld en zegt: Gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht uws schoots (Luc. 1:42). Maria zelf zegt in haar lofzang: Want zie, van nu aan zullen mij zalig spreken al de geslachten (Luc. 1:48).

Uit deze Schriftplaatsen heeft men gepoogd de Mariavereering af te leiden. In het gebed, dat in de Roomsche Kerk zoo veelvuldig wordt opgezonden, worden dan ook deze woorden telkens herhaald: gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht uws schoots.

De vraag is echter, of dit gebed zich laat verdragen met het heerlijke, dat van Maria is gesproken. Daarom zullen we er goed aan doen om te overwegen een woord, dat we alleen bij den Evangelist Lucas aantreffen hs. 11:27, 28. De Heiland wordt beschuldigd de duivelen uit te werpen door Beëlzebul, den overste der duivelen. Jezus wijst daarentegen er op, dat een Koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, niet kan bestaan. Indien de Joden dit tegen Hem aanvoeren, brengen zij hun eigen kring in gevaar. Want ook hun leerlingen werpen dul-

velen uit. Door wie doen zij dit? Soms ook door Beëlzebub?

Jezus dient zich aan als de sterkere, die den duivel heeft overwonnen.

Alleen in Zijn gemeenschap wordt het kwaad overwonnen. Want duiveluitbanning is alleen maar negatief. Komt er niets anders voor in de plaats, dan keert de booze macht in versterkten vorm terug. Dan wordt het laatste van een mensch erger dan het eerste, Luc. 11: 14-28.

Door deze wederlegging van Jezus wordt een vrouw getroffen. „Deze vrouw zag de uitnemendheid van 's Heeren wederlegging in. Het was maar niet eene handigheid van woord door schranderheid van redeneering, doch de schoone voorstelling van eene uitnemende zaak en de openbaring van de grootheid van Zijn Persoon”¹⁾.

Daarom prijst deze vrouw de moeder, die zulk een Kind heeft voortgebracht.

Zalig is de schoot, die U gedragen heeft en de borsten, die Gij hebt gezogen, vs. 27.

In dit woord van deze onbekende vrouw gaat dus in vervulling, wat Maria in haar lofzang heeft gezegd. Van nu aan zullen mij zalig spreken alle geslachten, Luc. 1: 48.

Voor den Heiland moet dit woord van deze vrouw tot een vertroosting en een bemoediging zijn geweest. Want de vijandschap is nu wel tot een hoogtepunt gekomen. Het werk, dat Hij door den Geest des Heeren verricht wordt toegeschreven aan den duivel.

Het is geen wonder, dat in de andere Evangelien wordt gemeld, dat de Heere Jezus in dit verband heeft gesproken van de onvergefelijke zonde, van de lastering tegen den Heiligen Geest, Gods lankmoedigheid en vergevensgezindheid is groot, maar er is een grens. Zoals onder het oude verbond er was de zonde met opgeheven hand, die niet met offeranden goed te maken was, zoo is er ook onder de nieuwe bedeeeling een grens aan Gods genade. En in dit verband is die grens bereikt.

Wat zou men nu eerder verwachten, dan dat de Heiland een vrouw, die in zoo netelige situatie het voor Hem opneemt, uitbundig zou hebben geprezen.

Maar de Heiland doet dat niet. Hij aanvaardt haar hulde. Doch Hij corrigeert meteen haar roem. Maar Hij zeide: Ja, zalig zijn degenen die het Woord Gods hooren en het bewaren.

„De Heere ontkent niet, wat deze vrouw zeide. Maar Hij noemt terstond iets anders, waar het maar alleen op aankomt, en dat het voorrecht van allen zonder onderscheid kan zijn”²⁾.

Zoo zien wij, dat de Heere Jezus zijn gemeente niet heeft geleid in den weg van de maria-verering, maar in den weg van het hooren naar het Woord. En juist daarin is Maria ten voorbeeld. Niet als voorspraak bij Jezus. Maar als de geloovige, die heeft gezegd: Zie de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar Uw woord, Luc. 1: 38. Daarom heeft ook Elisabeth haar geprezen. Zalig is zij die geloofd heeft, want de dingen, die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden.

„Als Martha zich druk maakt met het bedienen van Jezus, noemt Hij het hooren van Zijn Woord het goede deel. Als deze vrouw Hem prees stiet Hij dezen lof van zich en gaf Zijn „zalig” aan hen, die Gods Woord hooren. Met onvermoeide trouw wijst Hij op het Woord. Dat is de gave des heils. Daar is het Hem om te doen, hoorders van Gods Woord te maken. Alleen wanneer deze zijn wil verstaan, is, wat Hem groot maakt, erkend. Hij verlangde iets anders dan bewondering en vereering, namelijk geloof. Die vrouw dacht, zooals allen in de gemeente, als zij meende, dat Hij dit voor

¹⁾ Greijdanus, a.w. I, p. 551.
²⁾ Greijdanus, a.w. I, p. 552.

Verband en Verbond (V)

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Bij de overweging van de gedachte een Gereformeerd Maatschappelijk Verbond te vormen, waarin zoowel werkgevers als werknemers gemeenschappelijk hun plaats zouden kunnen innemen, deed zich de vraag voor, of dit ook juridisch behoorlijk te verwirkelijken zou zijn, gesteld men zou om praktische, dwingende redenen moeten komen tot een indeeling in secties van werkgevers en werknemers. Daarvoor werd advies ingewonnen van een jurist, Mr D. Eggink, die zelf jarenlang werkzaam is als secretaris van een bedrijfsorganisatie. Zijn advies viel niet ongunstig uit; ik wil het hierbij laten volgen:

„Het recht tot vereeniging en vergadering ligt in artikel 9 der Grondwet verankerd en is uitgewerkt in de Wet van 22 April 1855, S. 32. Blijkens art. 1 van deze wet wordt tot de oprichting eener vereeniging geene machtiging gevorderd. Art. 2 schrijft voor, dat de vereeniging, die strijdig is met de openbare orde, verboden is. Art. 3 bepaalt, dat een vereeniging strijdig is met de openbare orde, wanneer zij tot doel heeft — of haar feltelijke werkzaamheden gericht zijn op —

1e. ongehoorzaamheid aan of overtreding van de wet of van een wettelijke verordening;
2e. aanranding of bederf der goede zeden;
3e. stoornis in de uitoefening der rechten, van wie het ook zij.

Aangezien de instelling van publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties door de nieuwe wet niet dwingend wordt voorgeschreven, is een vereeniging, die tot doel heeft — of welke feltelijke werkzaamheden gericht zijn op — het verhinderen der totstandkoming van een P.B.O. niet in strijd met de wet. Zij voert derhalve een wettig bestaan en kan zelfs als rechtspersoon worden erkend. Volgens art. 5 der wet van 1855 geschiedt die erkenning bij wet, wanneer de vereeniging voor langer dan 30 jaren en bij K.B., wanneer zij voor korter dan 30 jaren wordt aangegaan. (Bij de vraagstelling was deze zaak van de P.B.O. wel niet aan de orde gekomen. De heer Eggink refereert hier evenwel aan het hem bekende standpunt van schrijver dezes, die in het algemeen geen voorstander is van de P.B.O., geleid op de doelstellingen, die de verschillende voorstanders ervan daarbij nastreven. G.)

Uit Uw schrijven heb ik afgeleid, dat men een nieuwe vereeniging wil oprichten, waarvan leden zijn leden van het Verbond van Christelijke Werkgevers enerzijds en leden of groepen van leden van het Christelijk Nationaal Vakverbond anderzijds. Tegen een dergelijke federatieven opzet bestaat in principe geen bezwaar. Het zal uiteraard gewenscht zijn, dat het stemrecht en de uitoefening daarvan in de statuten van de nieuwe vereeniging duidelijk worden geregeld. Wil men de nieuwe vereeniging rechtspersoonlijkheid doen verschaffen, dan zal het bovendien noodzakelijk zijn, dat de meervoudige leden eveneens rechtspersoonlijkheid bezitten. Door het Ministerie van Justitie wordt n.l.

het hoogste en kostelijkste hield, alle succes en roem van zijn leven aan de voeten van Zijn moeder te leggen. Maar de menschelijke gescheidenheid van God, voor welke God voortdurend in de verte staat, toonde zich ook hier. Jezus heeft niet voor zichzelf en daarom ook niet voor Maria, maar voor God geleefd³⁾.

Jezus heeft door Zijn onderwijs geen reden gegeven tot de vereering van Maria.

„Het hier door Jezus gesproken woord houdt het juiste midden tusschen de kleinachting en de vereering van zijn moeder Maria; het stelt deze op zeer hooge plaats, maar plaatst tevens elk die gelooft en gehoorzaamt onmiddellijk naast haar”⁴⁾.

K. MEIMA.

³⁾ A. Schlatter, a.w. I, p. 510.
⁴⁾ J. v. Andel, a.w. p. 262.

aan erkende vereenigingen tegenwoordig de etisch gesteld, dat uit de statuten blijkt, dat als leden slechts personen en rechtspersonen kunnen fungeren.

Hiermede kom ik aan Uw feltelijke vraag, of een werknemersorganisatie, die deel uitmaakt van een overkoepelende organisatie van werkgevers en werknemers, eigen rechtspersoonlijkheid kan bezitten. Deze vraag kan zonder meer bevestigend beantwoord worden. Hierboven gaf ik reeds aan, dat een dergelijke rechtspersoonlijkheid bij meervoudige leden zelfs een etisch is, wanneer men voor de overkoepelende organisatie rechtspersoonlijkheid verlangt. Dit zal dus ook gelden voor de werkgeverssectie. Uiteraard zal dit onzeld kunnen worden door voor de groepen een bepaald persoon als lid te laten optreden, die de groep weliswaar materieel, echter niet formeel, achter zich heeft. Ook is de structuur denkbaar, dat alle individuen lid van de nieuwe vereeniging worden, zoodat de afdelingen slechts de beteekenis van secties krijgen”.

Tot zoover de heer Eggink.

Het wil ons voorkomen, dat de door ons beoogde opzet te verwirkelijken is en dan wel zoo, dat met name voor de behartiging van de belangen der werknemers, voldoende zekerheid wordt geschapen, dat er een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam is, dat b.v. in gevallen van werkloosheid en daarmee verband houdende uitkeeringen, voor hen kan optreden en dat ook eventuele, gemeenschappelijke, sociale fondsen zelfstandig kan beheeren. Dit lichaam zal ook dan de pretentie moeten hebben, op te komen voor de belangen der verbondsleden-werknemers, naar waar zulks noodig is. Het zal dus ook zich daarvoor bij de betreffende instanties moeten aandienen, na behoorlijk geïnstitueerd te zijn, om erkend te worden.

Met allen nadruk stellen wij evenwel voorop, dat het één zijn in het Verbond, zoowel voor werknemer, als voor werkgevers, maar niet voor den vorm zal zijn, doch van primair waarde, omdat alleen zoo de beleving van de gemeenschap der heiligen ook in dezen tot haar recht zal kunnen komen, opdat wij overeenkomstig onze als zoodanig erkende roeping elkaander zoo ook den geboden bijstand kunnen bieden, ook financieel waar noodig, opdat er vooral zij constante, actief beoefende uitwisseling van gedachten, daar, waar het de vragen en zaken betreft, waarvoor men zich geplaatst ziet.

Uit tal van brieven, die wij inmiddels ontvingen, en die nog dagelijks blijven toestroomen, is wel gebleken, dat deze organisatie voor den maatschappelijken arbeid, direct gericht op het praktisch handelen, een onderwerp is, dat van groot belang moet worden geacht. Indien het vraagstuk van den tijd en de kosten voor vele, zoodanig de meeste belangstellenden, niet zulk een overwegende rol zou hebben gespeeld, dan ware het ongetwijfeld verkiezeliijker geweest, dezen tweeden opzet van het Verbond in een afzonderlijke vergadering inleidend te bespreken. Om de genoemde reden evenwel, besloot het V.C. tegemoet te komen aan den veelvuldig geuiten wensch, de zaak van het Verbond niet uit te stellen en gelijktijdig in behandeling te geven. Het gevaar is allerminst denkbeeldig, dat wij hierdoor voor een overladen agenda komen te staan. Ik mag dan ook wel een beroep op U doen, mee te werken tot een goeden gang van zaken en een vlot loop van de vergadering.

Teneinde verwarring te voorkomen en de discussie zooveel mogelijk in geordende banen te leiden, zij het mij vergund, op een enkele zaak nog nadrukkelijk Uw aandacht te vestigen.

Men zou de vraag kunnen stellen, kunnen Verbond en Verband niet één zijn? Het Voorloopig Comité is unaniem van oordeel, dat het dien kant niet uit moet. Het Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband

OP TOURNEE

Had ik eenerzijds bewondering voor onze barrevoets gaande gezellen, anderzijds beklagde ik hen. Wat al kansen voor Infecties! En, hoe zou dat toch aanvoelen? Doet dat allemaal geen pijn? Soms toch, dicht bij de oevers van grootere stroomen, lag de grond bezaaid met bloot gespoelde keien. Op aanraden van den dokter bekeek ik later eens zoo'n voetzool. Toen begreep ik, dat injectienaalden daarop afbreken: een dikke, harde, maar toch zeer buigzame eeltlaag had zich daarop gevormd. De kwetsbare plekken liggen tusschen de teenen, die heel bewegelijk gebleven zijn en dus groote, weeke plekken open laten als evenzoo vele toegangswegen voor den gevreesden mijnworm⁷⁾.

Ik sprak daar van grootere stroomen. Het overtrekken daarvan is een belevenis op zichzelf. Plotseeling daalt de weg een meter of drie tot zes. Aan den eenen oever heeft men 'n forschen boom met veel moeite omgehakt, zoodat die bij zijn val dwars over de rivier kwam te liggen. Andere struiken en boomstompen vangen hem aan den overkant wel op en door zijn zwaarte blijft hij wel liggen. Soms, als de stroom

⁷⁾ Een kleine worm, naalddun, via voeten, bloedsomloop, longen, luchtpijp, keel, alokdarm, maag, darmen. Komt daar tot vermenigvuldiging. Sloepend voor den drager.

breed is, heeft men een meter boven die „brug” een sterke lian gespannen, soms ook een rij lange staken in x-vorm ter weerszijden van den grooten stam in den rivierbodem gestoken. Het „brugdek” ligt dan in den bovensten scherpen hoek van al die x-en. Genoemde lian of de staken doen dan dienst als leuning, waarbij men er op bedacht moet wezen, dat die leuning wel eens doorbuigt, wel eens breekt, wel eens scheef trekt en dan onbereikbaar is, ook wel eens geheel ontbreekt. Let dan vooral niet op het onderdoor schietend water of op de geluiden in het bosch of op het wiebelen van je voorman en nog minder op je metgezellen, die reeds over zijn en nu heel vriendelijk, in werkelijkheid vol spanning hopen op een misstap, je opwachten.....

Toch, wat komt hier een massa suggestie bij. Men zou, zonder te vallen best over een twee maal zoo langen balk kunnen loopen, als die maar op den grond lag. En die leuning is toch ook nergens anders voor, dan om even met het uiterste van den vinger te beroeren, dat is werkelijk al voldoende.

Prachtig is het uitzicht van zoo'n primitieve brug over de rivier. Aan weerskanten eerst lagere, daarna hogere boomen; de lage oeverstrook bezet met mos, varens en orchideeën; lianen slingerend van de eene naar de andere zijde; over dat alles heen de hoogste boomen, wier kruiden in elkaar strengelen en zoo aan het geheel het karakter van een tunnel geven; het getemperde licht valt daar doorheen, terwijl het gemurmel en geruisch van het water met x'n tientallen kolkjes en stroomversnellingen 'n „frissche muziek” veroorzaken.

Na ruim twee uur geloopt te hebben, rustten we op zoo'n plekje uit. Niet te lang, zoodat geen stijfheid in de beenen gaat optreden, maar toch net lang genoeg om een sigaret te rooken (waartoe men tijdens de wandeling niet den minsten lust gevoelt), om 'n pepermunt weg te zuigen en om de armen en het gezicht even in het koele water te verfrissen. Natuurlijk hebben de dragers heel getrouw eerst een paar groote bladeren geplukt om straks op te zitten, want op den onbedekten bodem is zitten veel te riskant.

In zulke oogblikken wordt er wel gepraat. Het is verrassend te bemerken, hoeveel deze menschen weten van de aardrijkskunde en de natuurkunde in hun gebied. En waar wij als maar oog hebben voor de hielen van den voorman, zien zij kans onderwijl ook de omgeving goed in zich op te nemen. Ik probeerde het ook wel eens, maar dan stond ik in een minimum van tijd naast den weg.....

Aardig is het tijdens zoo'n rust kant ook eens iets te leeren. Met behulp van een loupe toonden we ze den fijneren bouw van boombladen, van varens, zijn als filigrainwerk, van kevertjes en van hun eigen door pokken of framboesia geschonden huid..... Niet lang na de rust naderden we een kampong, waar we geen boodschap hadden. Dat beteekende omlooopen, daar het zeer onfatsoenlijk is, een kampong te passeeren, zonder even een praatje te komen maken. En die praatjes kosten hier minstens een anderhalf uur. Nu, dat „omloopje” zal me heugen! Was het in het bosch al moeilijk om verder te gaan, hier was het bijkans

staat op medewer en econo maatsch nemer o op, dat c ten en c dit Verba welkom stelling een werk opzet ma in elkan alleen bij een zegd, di vervullen ik een v daar, on fouten v ning doe geheel v raakt bij weg voor zoowel v stellige scheiden. Wat r deze ges ligt, mee van dese ljk uitg zijn n God d bij de s chei me e r c. Ds J. Arbeid" d r i f s m e e n s de idee v i n d e schreven een rijke leden, d dwingene ljk verni z a a k t e l i e f d e m d i e n s t b a a r a r b e i d . e e r s t e m e e n s c h e n p a c t r a c t a v o o r t a a n n i e t d o o r d o o r z e d o o r g e n o n d e r w a s c h a p " . V o o r p w o o r d e n d e z e l f d e i n h e t h e n o g v r i j z e l f d e b d r i j f " a l c w a a r i n c w a a r u i t a r b e i d e r s s a m e n o s c h a p , e l j k . " (V .

onmogel hoe die den met door kip en week Het „pa de mees aan het tot m'n stens ee Plotse ben, sto wen bez (= witt mierenzu platen, worden den kan liepen v namen v waardoo (Onder Deze anders d „Kemani is nu ee te spreke

⁸⁾ Kem formatie.